

O B R A Z L O Ž E N J E

Program „Najbolje prakse u lokalnoj samoupravi u Crnoj Gori“ osmu godinu za redom realizuje Zajednica opština Crne Gore, u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, a uz podršku Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS), Misija u Crnoj Gori.

Osnovni cilj Programa je da se utvrde, javno nagrade i prenesu najbolje prakse u jedinicama lokalne samoupravama u oblastima koje su od posebnog značaja za njihovo funkcionisanje.

Ocjenu i izbor najboljih praksi, u skladu sa definisanim programskim aktivnostima i utvrđenim kriterijumima, izvršio je **Izborni panel**, koji čine predstavnici organizatora i institucija koje u svom resoru imaju sektore koji se bave temama ovogodišnjeg Programa, i to: Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva finansija, Uprave za kadrove, Centra za razvoj nevladinih organizacija, Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS), Misija u Crnoj Gori i Zajednice opština Crne Gore.

Ovogodišnjim programom Najbolje prakse, uzimajući u obzir značaj i aktuelnost tema, utvrđeno je 5 tematskih oblasti za dobijanje statusa najbolje prakse. Definisani su opšti kriterijumi za ocjenu, i to: **uspješnost** (primjenjenost u praksi); **transparentnost i učešće javnosti**; **relevantnost** - adekvatnost u odnosu na ciljeve prakse; **prenosivost i primjenljivost** u drugim jedinicama lokalne samouprave i **održivost** sa stanovišta dugoročnih efekata i finansijske održivosti prakse. U okviru svake tematske oblasti, pored opštih kriterijuma, definisani su **posebni kriterijumi** koje praksa treba da zadovolji kako bi stekla status najbolje prakse.

Zajednica opština je, uz poziv da kandiduju svoje najbolje prakse, svim jedinicama lokalne samouprave dostavila pripremljenu brošuru sa neophodnim informacijama u pogledu: procedure konkurisanja, tematskih oblasti, kriterijuma za izbor, postupka izbora najbolje prakse, proglašenja i dodjeljivanja nagrade, sa formularom za konkurisanje.

Nakon uvida u sadržaj prispjelih prijava, a u cilju dobijanja potrebnih pojašnjenja o svim aspektima prijavljenih praksi iz jedinica lokalne samouprave, u Podgorici je 11. decembra 2015. godine održan sastanak Izbornog panela na kojem su predstavnici lokalnih samouprava izvršili prezentacije svojih praksi.

Rukovodeći se prethodno utvrđenim kriterijumima za ocjenjivanje praksi, **Izborni panel**, na posebnoj sjednici, donio je Odluku o izboru najbolje prakse u svakoj od tematskih oblasti.

Razlozi:

1. **Najbolja praksa** u oblasti „Upravljanje lokalnim javnim finansijama u funkciji stvaranja održivih lokalnih zajednica“ je praksa:

➤ **Opštine Žabljak - „Domaćinskim odnosom prema održivim finansijama opštine Žabljak“**

Rezultati prakse u ovoj oblasti treba da prikažu učinkovitost jedinica lokalnih samouprava u racionalnom i efikasnom korišćenju prikupljenih javnih sredstava na transparentan i odgovoran način koji se ogleda u obezbjeđivanju kompromisa u izvršenju izdataka i nivou prikupljenih prihoda, odnosno postizanju maksimalnih efekata uz minimalne troškove funkcionisanja i finansiranja.

Praksa Opštine Žabljak – Domaćinskim odnosom prema održivim finansijama Opštine Žabljak

Opština Žabljak je unapređenjem realizacije budžetskih prihoda, racionalnim ponašanjem u izvršenju rashoda, blagovremenim izvršavanjem obaveza prema zaposlenima (u bruto iznosu), bankama, i drugim dobavljačima i institucijama, optimizacijom broja zaposlenih u organima lokalne uprave, realizacijom značajnih i prioriternih kapitalnih projekata, i dr., obezbijedila održivost lokalnih javnih finansija na stabilnom nivou, što je za najveći broj jedinica lokalne samouprave u Crnoj Gori, u uslovima teške finansijske situacije, najveći izazov sa kojim se suočavaju i na koji moraju adekvatno odgovoriti.

Konstatni porast procenta naplate lokalnih prihoda, restriktivne mjere štednje i racionalizacije tekućih izdataka, racionalizacija broja zaposlenih, blagovremena realizacija svih obaveza po osnovu ranije potpisanog ugovora o reprogramu poreskog duga sa Ministarstvom finansija, izmirenje svih kreditnih obaveza nastalih po osnovu realizacije kapitalnih projekata, i dr. samo su neke od aktivnosti koje su doprinijele stabilnom finansijskom poslovanju i stvaranju uslova za nove opštinske projekte kojima se unapređuju uslovi za život i rad građana Opštine Žabljak.

Specijalna nagrada u oblasti „Upravljanje lokalnim javnim finansijama u funkciji stvaranja održivih lokalnih zajednica“ dodijeljena je **Opštini Berane** za praksu „Uvođenje obračunske osnove vođenja budžetskog računovodstva i uspostavljanje internog kontrolora za praćenje zaključenih ugovora o javnim nabavkama“, imajući u vidu novine i pozitivne rezultate ove prakse u evidentiranju finansijskih transakcija na lokalnom nivou.

Opština Berane je uvođenjem obračunske osnove vođenja budžetskog računovodstva obezbijedila jasnu, preciznu i ažurnu sliku o obavezama opštine, kao i njenim potraživanjima, čime je doprinijela sveobuhvatnosti poslovnih promjena, boljoj informisanosti i ažurnost finansijskih podataka neophodnih za kvalitetno donošenje odluka u dijelu planiranja i raspodjele sredstava Budžeta Opštine. Realizacijom ove prakse, Opština Berane spremnije dočekuje implementaciju usvojene Vladine Strategije za prelazak javnog sektora na obračunsko računovodstvo, što će u narednom periodu biti zakonska obaveza i za ostale jedinice lokalne samouprave u Crnoj Gori.

Uspostavljanjem internog kontrolora za praćenje zaključenih ugovora o javnim nabavkama, Opština Berane je obezbijedila praćenje ugovorenih javnih nabavki od samog početka do

izvršenja ugovorenih nabavki i njihovog plaćanja i tako značajno doprinijela smanjenju prostora za korupciju i povećanju transparentnosti cjelokupnog postupka javnih nabavki u Opštini Berane.

2. Najbolja praksa u oblasti „**Upravljanje ljudskim resursima na lokalnom nivou**“ je praksa:

- **Opštine Budva - „Upravljanje ljudskim resursima na lokalnom nivou kroz vođenje elektronske kadrovske evidencije“**

Rezultati najbolje prakse u ovoj oblasti treba da pokažu adekvatnu organizacionu strukturu u oblasti upravljanja ljudskim resursima koja je prepoznala značaj planiranja, organizovanja i rukovođenja na lokalnom nivou, kao i promovisanja novog načina razmišljanja i organizacione kulture koja posebno ističe značaj profesionalnog razvoja u lokalnoj samoupravi u službi stvaranja visoko stručnog kadra sposobnog za brzo prilagođavanje promjenama i pružanje kvalitetnih usluga građanima.

Opština Budva je uspostavljanjem elektronske kadrovske evidencije upravljanja ljudskim resursima obezbijedila personalnu kartu zaposlenih, odnosno njihovu ličnu i poslovnu evidenciju, čijim se redovnim ažuriranjem omogućava jasan i precizan uvid u stanje raspoloživih ljudskih resursa i njihovih profesionalnih vrijednosti i ponašanja. Radi obezbjeđivanja pravilnog evidentiranja i prepoznavanja svih zakonskih procedura u odnosu na upravljanje i razvoj ljudskih resursa na transparentan način, uspostavljena je moderna infrastruktura bazirana na savremenim (elektronskim) tehnologijama koja omogućava trenutno dobijanje podataka o svim zaposlenim u Opštini Budva.

Ova praksa je proizvela značajne koristi kako za zaposlene, tako i za izabrana i imenovana lica u Opštini Budva na način što je obezbijeđena transparentna i otvorena platforma i infrastruktura za ostvarivanje prava i obaveza iz radnih odnosa, a u cilju stvaranja optimalne organizacione strukture sa optimalnim brojem zaposlenih, što je jedan od ciljeva reforme javne uprave u Crnoj Gori.

3. Najbolja praksa u oblasti „**Inovativne prakse u komunikaciji sa građanima**“ je praksa:

- **Opštine Petnjica - „Uspostavljanje institucionalnog modela za bolje informisanje i saradnju iseljenika građana i Opštine Petnjica“**

Najbolja praksa u ovoj oblasti treba da pokaže inovativne mehanizme i odgovarajuću organizacionu strukturu za komunikaciju sa građanima koja obezbjeđuje njihovo adekvatno učešće u procesu donošenja odluka na lokalnom nivou, kao i korišćenje različitih informacionih sistema u cilju uključivanja građana u proces određivanja strateških ciljeva, donošenja i sprovođenja odluka na lokalnom nivou.

Opština Petnjica je velikim brojem preduzetih aktivnosti uspostavila partnerski odnos sa dijasporom i lokalnim stanovništvom radi pripreme i realizacije infrastrukturnih i privrednih projekata od posebnog značaja za život i rad građana Petnjice.

U tom pravcu, Opština Petnjica je pokrenula kampanju upoznavanja građana i udruženja iz dijaspore sa potrebom što aktivnije i efikasnije saradnje, nakon čega je, u propisanoj proceduri, osnovan Savjet za ekonomski razvoj Opštine Petnjica koji daje mogućnost građanima i dijaspori da odlučujuće djeluju u kreiranju i donošenju planova i odluka kojima se doprinosi rješavanju razvojnih pitanja i ekonomskog razvoja, oslanjajući se na potencijal dijaspore i kapacitete Opštine Petnjica. Savjet za ekonomski razvoj Opštine Petnjica predstavlja unikatan institucionalni način komunikacije između građana, dijaspore i lokalne samouprave koji doprinosi boljem razvoju infrastrukture, otvaranju novih radnih mjesta i intenzivnijoj saradnji sa iseljenicima. Posebna vrijednost ove prakse jeste što odrazava specifičnost i potrebe lokalne sredine i stanovništva, jer opština nije preuzela od drugih neki model komunikacije, već kreirala onaj koji su građani ocijenili važnim za dalji razvoj opštine i uslova života u njoj. Istovremeno, praksa može biti multiplikovana na lokalne sredine čije je stanovništvo u većem broju vezano za dijasporu.

4. Najbolja praksa u oblasti „**Žensko preduzetništvo na lokalnom nivou**“ je praksa:

- **Opštine Bijelo Polje – „Ekonomski osnažene žene = ekonomski osnaženo društvo“**

Rezultati najbolje prakse u ovoj oblasti treba da obezbijede savjetodavnu podršku i stimulativne mjere u uspostavljanju, razvoju i promovisanju ženskog preduzetništva, organizovanju i finansiranju sajмова i izložbi rezultata i proizvoda u ženskim biznisima, kao i da razviju mehanizme saradnje i komunikacije sa postojećim udruženjima preduzetnika/ca radi stvaranja boljih uslova za razvoj ženskog preduzetništva na lokalnom nivou.

Opština Bijelo Polje je, preko opštinske Kancelarije za rodnu ravnopravnost koja ima značaj institucionalne i društvene podrške unapređenja položaja žena i njihovog ekonomskog osnaživanja, realizovala niz aktivnosti koje imaju za cilj ekonomsko osnaživanje žena kroz edukaciju, podršku, umrežavanje, udruživanje, pozitivne primjere i afirmaciju ženskog preduzetništva, što doprinosi smanjenju siromaštva, otvaranju novih radnih mjesta i, u konačnom, ekonomski osnaženom društvu.

U cilju stvaranja boljih uslova za unapređenje preduzetništva žena, Kancelarija za rodnu ravnopravnost je uspostavila kvalitetnu saradnju i komunikaciju sa svim relevantnim subjektima iz ove oblasti na regionalnom nivou, dok je na lokalnom nivou ostvarena saradnja sa organima lokalne uprave, institucijama i organizacijama kojom se, pored razvoja ženskog preduzetništva, doprinijelo i promovisanju resursa na lokalnom nivou (promocija zdrave hrane, izrada rukotvorina, seoski turizam, i dr.).

5. Najbolja praksa u oblasti „**Inicijative namijenjene mladima na lokalnom nivou**“ je praksa:

➤ **Opštine Berane – „Formiranje Sekretarijata za sport, kulturu, mlade i saradnju sa NVO i osnivanje Savjeta mladih opštine Berane“**

Jedinica lokalne samouprave koja dobija status najbolje prakse u ovoj oblasti treba da pokaže sposobnost za efikasno korišćenje energije i ideja mladih ljudi kroz usvajanje strateških dokumenata i mehanizama za uključivanje mladih i njihovih udruženja u djelovanje lokalne samouprave, podsticanje projekata i programa mladih na lokalnom nivou, kao i inicijativa koje omogućavaju zapošljavanje, samozapošljavanje i razvoj preduzetništva mladih.

Opština Berane je formiranjem Sekretarijata za sport, kulturu, omladinu i saradnju sa NVO, donošenjem Lokalnog plana akcije za mlade u Opštini Berane i osnivanjem Savjeta mladih Opštine Berane institucionalizovala pitanje uređenja i sprovođenja omladinske politike na lokalnom nivou i tako definisala razvojne pretpostavke za sprovođenje brige o mladima i poboljšanje njihovog položaja u lokalnoj samoupravi.

Realizacijom velikog broja aktivnosti, značajno se doprinijelo povećanju informisanja i edukaciji o načinima i mehanizmima učešća mladih u procesima pripreme i donošenja odluka; informisanosti o programima kulturne, obrazovne i turističke mobilnosti, razmjene studenata, omladinskoj politici u zemlji i regionu; pomoći u pisanju projekata namijenjenih mladima, i dr., čime se obezbjeđuje unapređivanje aktivnog partnerstva između mladih i lokalne samouprave na planu preduzimanja inicijativa i osmišljavanja aktivnosti koje nedostaju mladima u Beranama.